

SZÉKELYFÖLD

Politikai, közgazdasági, társadalmi és szépirodalmi hirlap.

Megjelenik hetenkint kétszer: csütörtökön és vasárnap.
Előfizetési árak: Egész évre 10 korona, félévre 5 korona, negyedévre 2 korona 50 fillér. Egyenlő szám ára 10 fillér.
Árzségek, tanítók, iparosok és egyesületek, melyek egyenként, ha előfizetnek, 8 koronáért kapják a lapot.

Felolós szerkesztő: Dobay János.
Kiadó-tulajdonos: Ifj. Jancsó Mózes.

A lap szellemi részét illető közlemények, a szerkesztőséghez (Dobay János Kézdi-Vásárhelyt) intézendők.
Kiadóhivatal K.-Vásárhely az ifj. Jancsó Mózes könyvnyomdájában, hová a hirdetések s előfizetési pénzek küldendők.

A közös költségvetés.

Budapest, 1900. május 13.

(P. C.) Ugy az osztrák, mint a magyar delegáció megalakult s ma délből megjelent Ő Felsége előtt, hogy meghallgassa azt a választ, melyet a felség a delegációk elnökeinek üdvözlő beszédére adott s mely még a berlini ünnepnapok benyomása alatt különösen hangsúlyozta a középeurópai békeszövetséget, de utalt a nagyobb áldozatokra is, melyeket a két államtól kér a közös kormány. Midőn Ő Felsége különös súlyt fektetett a zavartalan békekilátásokra és a delegáció munkakedvére hivatkozott, világosan utalt a költségvetésre, melyet a közöskormány a két delegáció elé terjesztett.

Ez a költségvetés, mely a magyar kormány lelkiismeretes befolyásával jött létre és a több-követelés dacára semmikép sem igazolja azokat az aggályokat, melyeket vele szemben hangoztattak. A hadsereg szükséglete abszolút magas ugyan, de indokoltak kell tartanunk, midőn látjuk, hogy a hadügyi kormány mily gondnal iparkodott az okvetlen szükségesség hatásai közt maradni.

Ami okvetlen szükséges, azt Magyarország szívesen áldozza a közös had-

seregért, mely szilárd támasza nagyhatalmi érdekeinknek. A jövő az erőse s Európa békéjét a hatalmak ereje a legjobban biztosítja. A magyar nemzet az állami érdekek s nemzeti léte védelmében nem ijed vissza az áldozatoktól. Az állami függetlenség Magyarországránézve egyértelmű állami létével s ennek támogatása céljából van szükségünk a békére, ami még a felemelt hadi költségek megadására is indít bennünket.

Természetesen ezek a költségek nem lehetnek akkorák, hogy a nemzet kulturális és gazdasági haladását gátolják, vagy egészen lehetetlenné tegyék. Ez esetben a hadsereg rombolna, a helyett, hogy a békés munkálkodást támogatja, ellenséges támadások ellen védelmezi. A közélet összes tényezőinek ki kell egymást egészíteniök és a delegáció feladata lesz a harcokésség érdekeit anépek fizetőképességével összhangba hozni.

A közös költségvetés azt a benyomást kelti, hogy má a hadügyminiszter lelkiismeretes iparkodott ezt a kiegyenlítő munkát elvégezni. Hiányzanak költségeloirányzatából a gyakran emlegetett tábori ágyuk és erre a célra csak 750.000 frtot igényel a hadi kormány. Várágyukra 17 millió frt van beállítva a költségvetésbe; teljesíthetetlen követelésekről tehát szó sem lehet e téren. A hadi-

tengerészet számára sem látnak költségvetésben horribilis több követelést; egy hajó építésének folytatására 650.000 frt s egy új hadi hajó építésére első részletké 600.000 frt van beállítva a költségvetésbe. Ezek valóban nem nagy összegek azok arányában, melyeket más hatalmak költenek évről-évre véderejük emelésére.

Ezen felül monarchiánk védereje jelentőséges tényezője az európai béke fenntartásának és a fokozott áldozatokat többnyire szövetségképességünknek hozzuk, mely kiválóan európai érdeket invonál és egyértelmű létünk biztosságával. Egyedül ennek, vagyis saját érdekünknek hozzuk évről-évre ezeket, ha nem is jelentéktelen, de mindenesetre fokozott áldozatokat. Si vis pacem, para bellum.

*

A válasznak, melyet Ő Felsége a delegációk elnökeinek üdvözlő beszédére adott, itt közöljük szószerinti szövegét:

Hü ragaszkodásuknak imént halott biztosítását őszinte köszönetemmel viszonozom.

A monarchia politikai helyzetében azon néhány hónap alatt, mely az országos bizottságok utolsó ülészsaka óta befolyt, változás nem állott be. A szövetségeseinkkel fennálló, évek során át kipró-

T Á R G Y A.

Müncheni pinczérleányok.

(Utí naplóból.)

A zöld Isar partján elterülő bajor főváros kedélyességével egyik jelképe a Frauenkirche két nagy tornya. Isten látja lelkemet, tudom, hogy véték az ilyenfajta hasonlítás, de nem tehetek róla; ennek a vén templomnak olyan a két tornya, mint egy pár óriási sörös kanecso, amit az építőmester duhaj kedvében csapott az ur házának tetejére. De hát már csak ilyen a jó bajor. Imádkozik is, sörözik is. Tisztelet a papját, aki a lelkiekben istápolja és szereti a papnót, aki testét erősíteti. Ez a papnó — a pinczérleány.

A frakkos pinczér uralma errefelé teljesen leüzent. Füstös lebujsokban, művésziest festett kávéházakban, móregdrága vendéglőkben csak a vendégek sorában akadunk frakkra. Az itallal szolgáló pikkolót, a megszabott tányérok terhe alatt görnyedő ételhordót, a hosszuszíjjas táskával parádézó fizetpinczért leányok, csupán (sak leányok helyettesítik. Mindenik sor asztalnak külön-külön van két-három pinczérleánya. Mihelyt letelepedik valahol, szóltanul elébe áll az egyik. Az asztalra tesz egy kerek gyapot darabot, mely aljál szolgál a sörös kanecsonak. Mert, hogy sört iszol, az természetes. Errefelé meg a kávéházakban is ezt isznak. A kérdés csak az, vajjon barna vagy világos árpálével akarod meglocsolni gégedet? Ha ez a nagyfotosságu ügy eldőlt, nyomban előttem van a hüvös ital. Mihelyt kiürült kanecso, ott terem a pinczérleány, aki folyton rád les. Minthogy természetes, hogy Münchenben az ember egyhamar meg nem állapodik az ivásban, anélkül,

hogy valamelyest kipuhatolná akarátodat, ismét hoz egy tele poharat. És ez így megy mindaddig; míg a megszeppent idegen erőlyesen nem tiltakozik az ellen, hogy őt galádul leakarják itatni.

A másik pinczérleány az ételt hordja és egyuttal rendesen ő az, aki az elemőzsiáért járó pengőpénzt vagy bankjegyet köszönettel nyugtázza.

Furesa birodalom a pinczérleányok országa. Nem köztársaság, mert nem az egyenlőség uralkodik benne. Kasztokra, osztályokra bomlanak, melyek élesen elválnak, elütnek egymástól. A legtöbb pinczérleány, ha nem is szép, de legalább fiatal. Öregjét, nagyon csunyát elvéte látni. A kávéházban fel szolgáló előkelőbbnek érzi magát annál, aki a sörházban keresi meg a kenyerét. Keresetre is nagy a különbség köztük, bár átlag jó dolga van valamennyiüknek. A alja a teljes ellátáson kívül — mert ezt majdnem mindnyája megkapja — borralalóval együtt két márkát (egy forint husz krajcárt) keres naponta. A legesucsáról való — persze ez már kivétel — 20 márkáig is kijut. A legtöbbnek a napi keresete pedig öt és tíz márká között ingadozik.

Van, aki csak éjnek idején van munkában, míg előnyösebb helyzetű társnői esti nyolcz órától kezdve, teljes szabadságot élveznek. Bármilyen legyen is azonban a külsejük, a munkakörüik, az anyagi helyzetük, ezeknek a Müncheni olyannyira jellemző teremteseknek sok a közös jellemvonásuk. A vendéggel szinte mind figyelmetlenebbül bánnak, mint a férfi pinczérek. Noha még több borralalóra tartanak igényt. A vendégek természetesen többnyire udvariaskodnak velük, ami mód nélkül elbizottá és hetykévé teszi őket. Ha egy csinosabb fruska megáll egy kiválasztott udvarlója asztalánál, aki virággal

és szép szóval kedveskedik neki, megfedekezik az egész világról. Mit bánja, hogy a többi vendég türelmetlenül várja a rég megrendelt itelt, az italt vagy a számta'anszor megsüregtetett ujságot. Ő utóvégre elsősorban kisasszony, kivel szemben a vendégnek is figyelemmel kell lennie.

Mert hiuságuk és tetszelgési vágyuk szinte példátlan. Ami hízalgést hallanak, gyöngö, igen könnyen elkábuló agyacsakájuk készpénznek veszi. A legtöbb arról álmadozik, hogy valamelyik vendég (leginkább diákokra számítanak) elveszi őket és nagyságosasszony lesz belőle. Ha kimenőjük van, nem egy közülök ezifra selyemruhát és hamis gyémántokat aggat magára, hogy az utczán feltűnést keltsen. Nincs mit csodálni, ha hiszékenyséjük és mulató kedvük sokat a veszedelmes hinárba van, amelyből többé nem lehet kivergődni. Lelkiismeretlen, könnyelmű fiatal emberek, de mennyit megfosztottak már pénztől és becsületétől...

A statisztika arról a szomorú tényről tesz tanúságot, hogy a perditák jórésze a pinczérleányok közül kerül München utczáira. A bün a kávéházak és vendéglők lepkéi közül szedi legtöbb áldozatát miután durva kézzel letépi zománczos szárnyaikat, hogy a sárból többé soha ki ne repülhessenek.

Mig fiatalok, szépek, gond nélkül ezifrátkodnak, hejje-hujjálkodnak. A jövő ismeretlen fogalom előttük. Lassanként kikopnak még a bün világából is. Csunyak lesznek és betegek. Az utca is ellöki magától. S mig rájuk fenyeget a mogorva ispotály megnyíló kapuja, mig irigységgel gondolnak azokra a társnőikre, akik a pinczérleány kaczer köténykéjét kénytelenségből a falusi cseléd sikkáló rongyával cserélték föl....

Demokritos.

bált benső viszony, mely a német Császár Ő Felségénél legujabban tett látogatásom alkalmával ismét oly lélekemelő módon nyilvánult, örvendetes kiegészítést talál azon kitűnő viszonyban, melyben minden más hatalomhoz állunk, valamint különösen azon fontos egyetértésben, melyet a közel keletet illető minden kérdésre nézve az orosz birodalommal ápolunk; ezen helyzetből folyólag azon birodalmat táplálhatjuk, hogy a béke áldásai a monarchia számára ezentul is fenn fognak tartatni.

Hadügyi kormányzatom ez évben is csak a legszorosabb szükség határai közt állapította meg fokozott igényeit. Ezen költségtöbbletek részben az előbb történt megszavazások folyamányai, részben a tűzérési fegyverzet terén eszközözendő kísérletekre, valamint elodázhatlan természetű megrendelésekre és építkezésekre vonatkoznak.

Bosznia és Hercegovina közgazdasági élete a folytonos fejlődés rendes útján halad és ezen országok közigazgatási költségeire, mint eddigelé, saját bevételeik teljesen elegendők.

Hazafias odaadásuk iránt, melylyel magukat alkotmányos feladatuk megoldásának szentelni fogják, teljes bizodalommal viseltetvén, szívélyesen üdvözlöm Önöket.

Az osztrák helyzet.

Budapest, 1900. május 12.

Az obstrukció megint dühöng a bécsi birodalmi tanácsban. Az egyetemen meg a diákok hajba kaptak egymással. Rendőrségnek kellett közbelépni és szétverni a zavargókat. Mindkét helyen ennek a nyughatatlanságnak, ezeknek a szenvedélyes kitérőseknek a nemzetiségi viszálykodás az oka. Ez a régi és talán gyógyíthatatlan betegség Ausztriának. A németek és csehek, a nemzeti németek és a katolikus osztrákpártiak, kik a szláv politika barátai állanak egymással szemben, mint kiengesztelhetlenül gyűlölködő ellenfelek.

Ha valaki kívülről nézi ezeket az áldatlan viszonyokat, valóban nem tud helyes fogalmata alkotni az osztrák politikai helyzetről. Azt hiszi, hogy egy felbomló állami vegyfolyamatot lát maga előtt. Holott tulajdonképpen belső pártpolitikai forrongásról van szó, mely az államegységet nem érinti. Ez a jelenség legalább mi ránk magyarokra nézve megnyugtató. Nem kell aggódnunk a dualisztikus államjogi szövetség feldulása és ennek következménye miatt, mert az osztrák forrongás az államegység keretén belül marad. Ennélfogva most már tisztultabb nézeteink vannak az osztrák zavarok valódi természete és céljai felől, valamint elhatározásunk is az ausztriai állammal szemben követendő helyes magatartásunkra nézve, egészen más alapokon nyugszik, mint nyugodott évtizedekkel ezelőtt.

Az előbbi téves felfogásunk előbbi oka egy történelmi reminiszcencia, melynek hatása alól a magyarországi közjogi alapon álló pártok egyideig kibontakozni nem tudtak. Most már lassanként tért foglal a helyes felfogás. Ugyanis ezek a mi közjogi alapon álló politikusaink az ausztriai állami egységet csak német nemzeti alapon tudták elképzelni, holott már akkor meggyőződhetett volna, hogy ez a feltevés többé meg nem áll.

Ausztria összes politikai tényezői az egységes ausztriai állam hívei. Hisz a csehek sem akarják az ausztriai államot decentralizálni. Még a közigazgatási egység megbontását sem akarják és nem is közigazgatási, kormányzási autonómiát követelnek a maguk számára. Az egységes állami szervezetet nem érintik törekvéseikkel, csupán az ausztriai állam német nemzeti jellege, a német nyelv kötelező, hiatalos, állami nyelvi használata ellen küzdenek,

mert az nem is törvényes, hanem önkényes. Nem is az állami alaptörvényben van biztosítva, hanem a szokás útján hozták be.

Amennyiben a csehek törekvése a német állami jelleg megszüntetésére vonatkozik, ebben kétségkívül a fejlődés törvénye a cseheknek ad igazat, mert többé német Ausztriáról szó sem lehet. A német nyelv használat tekintetében azonban nekik is számolni kell a gyakorlati élet követelményeivel, mert a sok különböző nemzetiségű ausztriai tartományok között csak mégis szükséges egy közös forgalmi, érintkezési nyelvnek lenni. Mivel erre legalkalmasabb a német nyelv, a forgalmi nyelv tehát maradjon a német. Tekintsék ezt olyan volapük-féle nyelvnek, melynek nincs nemzetisége. A mostani kormány nyelvtörvényjavaslataiban már ez az elv kidomborodik. A német nyelv egyszerű eszközzé lefokoztatik és többé annak nemzeti jelentősége nincs. Épen azért nagyon ajánlható a cseheknek, hogy ezen javaslatok miatt ne törekedjenek obstrukcióra, a parlamenti munkásság megakadályozására.

Épen azért nem értjük a csehek legutóbbi magatartását. A delegációt és a kvóta-deputációt békésen megválasztani hagyták. Ezzel újból bebizonyították, hogy a dualizmusnak és az ausztriai állami egységnek feltétlen hívei. Ezt különben mindig is vallották a csehek, az öregek úgy, mint az ifjak. Ellenben, hogy a nyelvtörvényjavaslatok miatt, a melyek az ő javukra igen nagy elvi jelentőséggel bírnak, miért vették most igénybe az obstrukciót, ezt még taktika gyanánt sem tudjuk megmagyarázni. Talán csak nem akar a cseheknek ez az eljárása revanche lenni Wolfék legutóbbi prágai viselkedésével szemben. Legalább ennek a revanchének tüneteit viseli magán a csehek tegnapi fellépése, kik Bécsben szintén a parlamenti karzatok kiürítését követelték, miként ugyanezt tették a németek Prágában a minap. Pedig a cseh politikusoknak a saját érdekükben igen ajánlatos Wolfékat semmiben sem utánozni, mivel Wolfék féktelen és mértéktelen magatartásukkal épen maguknak okoztak legnagyobb kárt, mert attól a német nemzetiségű politikai törekvéstől, a melyet Wolfék képviselnek, teljesen elidegenítették a magyarokat. Az osztrák németek iránti rokonszenvet lefokozták, sőt a legutóbbi események után tisztán látjuk, hogy az ausztriai állam, ellenségeit, annak felforgatóit hol kell keresnünk.

Miért is bátorkodunk azt hinni, hogy ezuttal a cseh obstrukció nem akar komoly lenni. Reméljük, hogy csütörtökig, midőn újból összeül a Reichsrath, a csehek feahagynak az obstrukcióval és azon az alapon, a melyet Pálffy gróf ajánlott, hogy az összes pártok mondjanak le a nyelvtörvényjavaslatok első olvasásáról és járuljanak hozzá egy nyelvtörvényjavaslati bizottság megválasztásához, megegyezés fog létrejönni. Ezen egyezés értelmébe azután az a nyelvbizottság megkezdendé működését.

Székely iparkiallítás Maros-Vásárhelyen.

A székelységről, mióta megszűnt a magyar haza határvédő katonája lenni, azóta elfeledkezett hazája, melyet évszázadok óta saját testével védett azon az oldalon, a mely leggyakrabban volt támadásnak kitéve. A maroknyi székelység védte a hazát külellenségek ellen, de gyakran kellett hullassa vérért a haza határain belül élő ellenségeikkel szemben is. Jött később az az idő, midőn a kardot hüvelyébe vissza kellett dugni mivel külellenségek már nem háborgattak, s ekkor a haza, midőn legvitézebb katonái kezéből kivette a rettegott kardot elfeledett abba az izmos kézbe oly modern fegyvereket adni, melyek nélkül a nagy világ versenyében meg nem állhattak. De a székelység, mint a nemzet hű fia, nem kért az édes anyjától, mivel látta, hogy mindnyájunk édes anyja, hogy a magyar haza először hálátlan gyermekeit akarja megnyugtani igyekszik minden tőle telhető jókkal elhalmozni, s gondolta, hogy édes gyermekeiről sem fog megfeledkezni.

Az idő mindinkább haladt, évtizedek teltek el, s még mindig nem ért rá a magyar haza, hogy a hű székelységet megerősítse az ipar, földmívelés és kereskedelem azon eszközeivel, melyekkel bőven ellátta a folyton elégedetlenkedő testvéreit. Már-már azt hitték, hogy létezésükről is megfeledkeztek s nekünk látnunk kellett, hogy véreink ott a keleti

Kárpátok tövébe naponta fogynak, szegényednek, s utolsó kétségbeesésükben itt hagyják azt az édes szülőföldet, melyért őseik oly pazaron ontották saját és ellenségük vérért. Feljajdultunk gyakran akik láttuk a nagy veszedelmet közvetlen közlől és megmegújuló vészkiáltásainkra úgy tetszik, mintha megmozdultak volna az illetékesek, hogy végre valahára tegyenek valamit a székelységet.

A székelység iránt megnyilatkozó érdeklődésnek első jelét akkor láttuk, mikor elhatározottatott a székely körvasút kiépítése. A megfogott, de még reménykedő székelység fellelegzett, azt hitte, hogy ez csak első láncszeme az ő megmentését célzó munkálatoknak. És mire ébredt a reménykedő székelység? arra, hogy a megígért körvasútból is csak egy kis szárnyat kapott meg, egy hosszú évtized alatt. Maradt minden a régieben, mert az a sepsiszentgyörgyi szövő- és dohánygyár s két iparkola csak cseppek a szükség tengerében.

A nemzet e közelmúlt években újból egy hatalmas védő mu kálatba kezdett az északkeleti határszáron s az érdeklődés, a figyelem újból elterelődött a székelységről. Ez időtáiban foglalja el bőrézes hazánk egyik hű fia, Hegedüs Sándor a kereskedelmi miniszteri széket. Keblünkbe remény költözött, s a székelység védelmezője és hivatott munkás testülete a Székely kamara, azonnal megragadta az alkalmat, hogy felhívja a miniszter figyelmét a székelység kétségbeejtő helyzetére is, azon kérés kíséretében, hogy látogassa meg a székelységet és közvetlen szemlélet útján szerezzen meggyőződést a székelység veszedelmes helyzetéről. Hadd lássa saját szemével, miszerint e földet tömören lakják még székelységek, de alig van már család a melyeknek egyik-másik tagja ki ne szorult volna e földről idegenbe, mivel a föld csak korlátozott számúban tudja a lakósságot eltartani földmívelés útján. Látssa a minisztert, saját szemével, hogy vannak közöttünk nagy számmal, akik egyszerű eszközökkel figyelemre méltó ipart tudtak létesíteni, amely azonban a szomszéd városban sem bódíthat magának piacot, s a mely támogatás nélkül jövőben sem fejlődhetik. Látssa a miniszter, hogy van nekünk vasunk, rezünk, s még sines se vas, se róz iparunk. A természet megáldott sok jóval, de ez nekünk értéktelen, mert nem vagyunk képesek támogatás nélkül megközelíteni, feldolgozni és értékesíteni azokat. Ezek s ezekhez hasonló bajaink átérzése vezette a Székely kamarát arra, hogy a miniszternek látogatását kérje. A miniszter nem is zárkózott el a kamara kérése elől, látogatását megígérte s a jövő hó végére kilátásába is helyezte azt. A dolgok így állván, már most csak rajtunk áll, hogy itt a miniszter mindent megláthasson, a mi nekünk nehéz sebünk, s aztán megállapítva a diagnózist, mint lelkiismeretes orvoshoz illik, a gyógyítást is megkezdhesse.

A Székely kamara ismeri legjobban bajainkat s azt szeretné, hogy a miniszter látogatásból gyakorlati haszna is legyen árva Székelyföldünknek, mely oly ritkán részesül még abban a szerencsében is hogy minisztereket láthasson. E célból vette, tervbe, egyesülve Székelyföldi Iparmúzeummal, egy székelységi iparkiallítás rendezését Marosvásárhelyen az Iparmúzeumban: melyen bemutathatók mindennünket, amint a nagy ipar, kézműipar és háziipar terén bírnak. Hadd lássa a jóindulatu miniszter együtt, azt a mink van; hadd lássa továbbá azt is, hogy mire van még szükségünk; mit tudnánk megfelelő támogatás mellett még létesíteni, amivel közgazdasági bajainkat legalább részben orvosolhatnók. Ily célból kereste meg a megalakult rendező bizottság a négy székelység vármegye főispánjait, iparfejlesztő bizottságait, ipartestületeit, ipartársulatait és egyes nevesebb iparosait, hogy hassanak közre, miszerint a fent kitűzött cél a Székelyföld érdekében minél jobban elérhesse.

Ne legyenek székelység iparosaink ez alkalommal közönyösek, ne szalasszuk el ezen jó alkalmat, mert ha így sem tudjuk orvosolhatni közgazdasági bajainkat, újból elfognak minket felejteni s mi újból sirhatunk, panaszkodhatunk egymás közt, akár az országos sajtóban is nyomorúságaink fölött, rajtunk senki sem fog segíteni, magunkra pedig továbbra is tehetetlenek leszünk.

Tegyen meg minden lehető, minden egyes székelység a kiállítás sikere érdekében. Legyünk azon, hogy azon képviselve legyen mindenféle iparunk

bármily tökéletes avagy tökéletlen, mert csak így győzhetjük meg arról, hogy a székelyben van érték az ipar iránt s egy kis fejlesztéssel, egy kis hathatós támogatással a mi vidékeink alakulhatnak át a legérdekesebb ipartelepekké. Legyünk rajta és kézzelfoghatólag bizonyítsuk be, némely honmentőnek, a ki a székelyföldet csak átutazásból ismerte meg azon nagyhangú állításának valótlanágát, hogy a székely nem való iparosnak, hanem kizárólag csak földművelőnek. Győzzük meg a minisztert arról, hogy az itt hozandó áldozat nem csak székelyérdek, hanem egyúttal magyar nemzeti szükséglet is, mert, ha a székelység iparos néppé lesz, annak nemzeti horderejét az egész magyar haza megfogja érezni.

Én hiszem és meggyőződés, hogy székely testvéreimnek nem kell hosszasan magyaráznom a teendő lépés rendkívüli fontosságát, mivel mindenki átláthatja, hogy régen nem volt ily alkalomunk bajainkat leplezetlenül feltárhatni a kormány előtt, a mely még segíthet rajtunk. S mivel azt is láthatjuk, hogy a kormányban meg is van a jóindulat irányunkban, ne mulasztjuk el az alkalmat ragadjuk meg, tegyünk meg minden tőlünk telhetőt ügyünk érdekében.

Az idő rövid, alig hat hét áll rendelkezésünkre az előkészültre azért minden székely, aki szívén viseli nemzete sorsát, fogjon munkához s vegye ki részét a nagy horderejű nemzeti munkából!

Barabás Endre.

Legsürgősebb teendőink a Székelyföldön.

(Folytatás.)

Azonban az is valószínűnek látszik előttem, hogy a pörlekedési viszketegyet lehet mérsékelni oly formán, ha békeltető bizottságokat létesítenének a kisgazdák maguk közt. Ilyen egyeztető hivatalok a nyugoti német államok földművesegyesletei kebelében mindenütt vannak szervezve s igen áldásosan működnek. A székely gazdaköröknek egy igen fontos föladata lenne ezt az áldásos intézményt meghonosítani.

Nagyon hasznos szolgálatokat tehetnének a gazdakörök az irányban is, hogy többször gazdakör csoportosulva, egy állandó ügyvédet alkalmazna, a ki mérsékelt díjak mellett adó, közigazgatási, telekkönyvi és mindenféle jogügyekben fölvilágosítással, tanácsosul szolgálna a gazdakör tagjainak.

Csak a ki közelebből ismeri az állapotokat annak van fogalma arról, hogy mennyi kellemetlen zaklatásnak, költséges lótas-futásnak és károsodásnak van a székely nép a miatt kitéve, hogy a törvények és rendeletek össze-vissza kuszált tömegében nem képes magát tájékozni.

Valóságos áldás lenne a székelységre, ha ügyesbajos dolgaikban olcsó pénzért, megbízható, jó tanácsot kaphatnának. De ez a közigazgatásra is igen kedvező befolyást gyakorolna, mert minden hatósági működésnek legbiztosabb ellenőrzői maguk az érdekelt felek. Hiszen talán nem mondok új dolgot, ha azt állítom, hogy a közhivatalnok több pontossággal és nagyobb lelkiismeretességgel végzi hivatali teendőit, ha azt tudja, hogy helytelen vagy sérelmes intézkedéseit az érdekelt felek nemesak fölismerni, hanem egyúttal orvosolni is tudják.

A gazdaköröknek hivatása lenne végül az is, hogy a nép vallási és erkölcsi érzületét ápolják, fejlesszék s a nép közt a műveltséget terjesszék.

A gazdakörök mellett a székelység vagyonszódásának leghatalmasabb előmozdítói a szövetkezetek lennének.

A földműves gazdasági életének minden ágában érvényesülhet a szövetkezeti eszme, a hitelszövetkezet útján olcsó kölcsönt kaphat a földműves és így nincs kiszolgáltatva az uzsorásoknak. A fogyasztási szövetkezet lehetővé teszi, hogy a háztartásban és gazdaságában szükséges cikkeket a drága közvetítő kereskedelem elkerülésével jutányos árban és jó minőségben szerezhethi be a földműves, az értékesítő szövetkezet pedig megadja a módot, hogy a földműves minden néven nevezendő terményeit, legyen az gabona, tej, bor, tojás, zöldség stb., nemkülönben állatjait jobb árban tudja eladni.

Azonkívül ott van a biztosítási ügy tág mezejé, elemi csapások, baleset, betegség, halál, vagy az állatok elhullásából eredő károsodások ellen, egyedül úgy védekezhetnek a földművesek, ha a nyereszkedés kizárása mellett kölcsönösségre alapított biztosítási szövetkezeteket létesítenek.

Nem szándékozom egyenkint felsorolni, hogy miféle szövetkezeteket lehetne a Székelyföldön meghonosítani, csak, a nézetem szerint legfontosabbakat kívánom megemlíteni.

Mindenekelőtt hitelszövetkezetek lennének létesítendők, mert az első dolog, hogy a népet az uzsorások karmaiból kiszabadítsuk.

A fogyasztási és értékesítő szövetkezeteket illetőleg elvül állítanám föl, hogy azok egymással összefüggésbe lennének hozandók. Hogy egy példát hozzak föl, Csikmegyében csak itt-ott termelnek török-buzát, a nagyrészt azonban a szomszédmegyékből és Romániából hozzák, ha tehát pl. a török-buzára Csikmegyében egy fogyasztási szövetkezet alakulna, egyidejűleg oda kellene törekedni, hogy pl. Háromszéken egy török-buzatermelő, vagy értékesítő szövetkezet létesüljön, a mely török-buzáját a csiki fogyasztási szövetkezetnek adná el. Ez a két szövetkezet egymást kiegészítené és erősítené, az egyiknek meglenne a biztos piac török-buzájára a másiknak pedig meglenne a megbízható beszerzési forrása.

Az értékesítő szövetkezetek közül főleg azoknak lenne a Székelyföldön nagy tere, melyek állatok és állati termékek közös értékesítésével foglalkoznak, így lehetne pl. ló, szarvasmarha, sertés és juh tenyésztése és közös értékesítése céljából szövetkezeteket létesíteni.

A legfontosabb lenne azonban nézetem szerint, a tejszövetkezetnek létesítése.

A tejszövetkezeteknek sok minden egyéb haszna mellett az a nagy előnye is lenne, hogy a székelyek figyelme a havasi gazdálkodás felé irányulna s végre valahára fölismernék, havasaikban egy ki nem aknázott, megbecsülhetetlen kincs birtokában. A ki csak fölületesen ismeri is az auszriait hegyi tartományok vagy Schweiz havasi gazdálkodását, igazat fog nekem adni, ha azt állítom, hogy valóságos bűn az, hogy a székelyek havasaikat jobban meg nem becsülik s azokon oktan gazdálkodást folytatnak.

És e helyen megjegyezni kívánom, hogy az okszerű gazdálkodásra való fokozatos áttérés egy kis jóakarattal s aránylag csekély költséggel megkezdhető lenne. Hiszen egyelőre elengedő lenne, ha a legegyszerűbb nyári istállók épülnének a havasokon, a mi pedig igen kevés költségbe kerülne, mert pl. a földművelési miniszter ur által Beregben tavaly épített istállók közül egy 200 marhára számított istálló 2000 frtba került, egy marhára esik tehát 10 frt. Egy ilyen istálló már nagy haladás, monhelyet nyújt az pásztoroknak, megvédi az állatokat a zord időjárástól, sok betegségnél elejét veszi s az állatok fejlődését kedvezően befolyásolja. E mellett alkalmat ad a trágyagyűjtésre, a mi az első lépés a havasoknak okszerű művelésére.

(Folyt. köv.)

Ujdonságok.

— **Napfogyatkozás.** Ritka érdekes égi tükeny lesz e hó folyamán. Május 28-án teljes napfogyatkozás lesz, mely azonban minálunk csak mint részleges lesz látható. A mi időnk szerint délután 4 óra 10 perczkor kezdődik a nap elsötétülése s délután 6 óra 5 perczkor végződik. Ha az ég tiszta lesz oly látványban gyönyörködhetünk, minőt egy emberi élet alatt ritkán van alkalma az embernek láthatni.

— **Előmunkálati engedély meghosszabbítása.** A kereskedelemügyi miniszter úroni Bélydi Tivadar bodolai nagybirtokosnak, a brassó-háromszéki helyi érdekű vasut Kézdivásárhely állomástól Oroszfalu, Sáfalva, Nyujtód, Lembény és Bereczk irányában az Ojtoz völgyén át az Ojtoz telep érintésével Sósmezőig, illetve az országhatáráig vezető gőzmozdony helyi érdekű vasutvonalra, hivatali elődjének 1895. évi márczius hó 26-án kelt rendeletével kiadott és legutóbb mult évi márczius hó 24-én kelt rendeletével meghosszabbított elő-

munkálati engedély érvényt a lejáratától számítandó további egy év tartamára újból meghosszabbította.

— **Beksics Gusztáv,** Sepsi-Szent-György város országgyűlési képviselője f. hó 13-án délutáni vonattal választói meglátogatására S.-Szent-Györgyre érkezett. Beksics Gusztávot megérkezésekor a pályaudvaron nagyszámu közönség várta s lelkes éljenzésekkel fogadta, honnan hoszu kocsisorban szállásához kísérték a székelyek kitűnő barátját. Beksics Gusztáv politikai beszámolót nem tart választói előtt; de részt vett az nap este a városi nagyvendéglő éttermében a tiszteletére rendezett lakomán, hol mindvégig a lelkesebb óváci tárgya volt.

— **Új orvos az ipartelepen.** Az erdélyi erdőipar részvénytársaság gyulafalvi telepén alkalmazva volt dr. Morvay István telep orvos ezen állásától megvált, s Kovászna községben telepedett le. Helyét a telepeken dr. Bruckmayer Ferenc orvos foglalta el folyó hó 9-én. Mint halljuk, Bakcsy Dezső, az iparvasutak üzletvezetője is megvált állásától.

— **Pályázat.** A marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara a kereskedelemügyi m. kir. miniszter urnak folyó évi május hó 3-án 29045. szám alatt kelt rendelete alapján a párisi nemzetközi kiállítás tanulmányozhatása céljából ezennel pályázatot hirdet három törekvő iparos részére egyenként 400 (négy száz) és három ipari munkás részére egyenként 300 (három száz) koronás állami utazási ösztöndíjra. Pályázhatnak oly Marostorda, Csik, Udvarhely és háromszékmegyei fiatal iparos mesterek és illetve ipari munkások, kik a szóban levő kiállítást anyagi viszonyaiknál fogva önjelölten meg nem tekinthetnek, az oda leendő kiküldetésre azonban okmányilag igazolandó kiváló szakismereteiknél fogva alkalmasok és oly iparágat űznek, melynek fejlesztésére ily tanulmányut befolyással lehet, tehát első sorban a műipar körében dolgozó iparosok és munkások. A nagyméltóságú kereskedelemügyi magyar kir. miniszter urhoz címzett folyamodványok, melyek mellé csatolandók lesznek a folyamodó erkölcsi és illetőségi bizonyítványa, munkakönyve, foglalkozását előképzettségét, esetleges tanulmányait, nyelvismeretét, lakhelyét és vagyoni viszonyait igazoló okmányai, legkésőbb 1900. évi május 28-án déli 12 óráig a kamarához lesznek beadandók, anyival inkább, mert a később érkezettek figyelembe vételni nem fognak. Maros-Vásárhelyt, 1900. május hó 10-én. Tauszik B. Hugó, kir. tanácsos elnök. Sz. Szakács Péter titkár.

— **Képviselő választás.** Brassóban a heves küzdelemmel ment végbe a városi képviselő választása. Öt választókerület közül az elsőben (belváros) és az ötödikben (Bologna) erős harc keletkezett a magyarok és a szászok között. Az első kerületben a szászok az oláhok és görögök segítségével 40 szótöbbséggel győztek, az ötödikben pedig a magyarok győztek 174 szótöbbséggel. Megválasztottak: Harmath Lajos ügyvéd., Moor Gyula főesperes, Pánczél István főjegyző, Ferenczy Albert állomásfőnök. A második és negyedik kerületben a szászok, a harmadikban pedig az oláhok győztek, mindenütt ellenjelöltek nélkül.

— **Meghívás.** Az „Erdélyi gazdasági egyesület.” 1900. évi június 5-ére sepsi-szentgyörgyre, a városház dísztermében „országos gazdaértekezlet”-et hívott össze. Midőn tehát megyénk székhelyén, hazánk közgazdasági érdekei előbbrevitelére végeredményében messze kiható kérdések adatnak elő kiváló szaktekintélyek által; óhajtanám, hogy megyénk közgazdasági és kulturális érdekeiért lelkesedni tudó közönsége ez országos gazdaértekezleten részt vegyen. Az értekezlet alkalmából június 4-én este ismerkedési estély. Június 5-én délelőtt 9 órától kezdődőleg közgyűlés; gyűlés után közeled; délután 3 órakor jutalmazásokkal összekötött lókiállítás. Erte a sepsi-szentgyörgyi jótékony nőegylet tánczezzel összekötött estélyt rendez. Június 6-án kirándulások. Elszállásolásról gondoskodva lesz. Részletes program a közgyűlés napján kapható. Kiknek szállás kell közebeden, vagy kiránduonlások részt óhajtanak vonni, azt jelentsék be Sepsi-Szentgyörgy város polgármesterénél. Sepsi-Szentgyörgy, 1900. évi május hó 11-én. Potsa József, főispán.

Hirdetések.

Hirdetmény.

Kézdivásárhelyt, Zsigmond téren fekvő, a Szabó Albert tulajdonát képező emeletes ház mellék épületeivel együtt eladó. Továbbá a kézdipolyáni „Venus“-forrás még 12 évi bérlete a felszerelvények megtérítése fejében is átadandó. Bővebben Szabó Albert tulajdonossal értekezhetni. (57 3.—3.)

Eladó villatelek.

Kovácsna-Vajnafalva földön, szemben a Nagy Dénes sörgyáros ur villájával, egy tartós, jó kerítéssel körülvett

villatelek

szabadkézből jutányosan eladó.

Értekezhetni Gelenczén, Csiby Tamás plebános, telektulajdonossal.

(60. 1—?)

A „Kovácsnai Fürdő részvénytársaság“

X. évi

RENDES KÖZGYÜLÉSE

1900. május hó 27-én d. e. 10 órakor Kovásznán a Deák Imre-féle szinkörben fog megtartatni, melyre a t. részvényesek tisztelettel meghívotnak.

A gyűlés tárgyai:

1. Az igazgatóság jelentése 1899. évről.
2. A felügyelő-bizottság jelentése.
3. Az igazgatóság és f. ü. bizottságnak felmentvény megadása
4. Sümegh Ignác helyett egy igazgató választása.
5. Indítványok.

Kovácsnán, 1900. május 11-én.

(59. 2—2.)

Potsa József,
elnök.

Több mint
50 év óta sikerrel használtatik!

Az eszéki
arczenőcs

és eszéki
SZALVATOR-szappan
eltávolítja a szeplőt, májfoltot és a bőr összes tisztatlanságát.

Valódi csakis a

DIENES J. C.

Salvator-gyógyszertárból

Eszéken felsőváros.

- 1 tégely eszéki arczenőcs ára ... 70 fillér.
1 drb Salvator-szappan ... 1 kor.
1 tégely kézi paszta ... 1 „ 20 fil.
Lyoni rizspor kis doboz 1 kor., nagy dob. 2 korona.

Figyelmeztetés!

Ezen cikkek mentek minden ártalmas alkatrésztől és megfelelnek tökéletesen a 71012. sz. B. m. rendeletnek.

Csak akkor valódi, ha a fenti törvényileg beiktatott védjeggyel el vannak látva és kértik a t. közönség csakis DIENES-féle eszéki kenőcsöt és szappant kérni és elfogadni.

Főraktár Budapesten:

TÖRÖK JÓZSEF ur gyógyszerházában
VI., Király-utca 12. sz. (43. 4—10.)

20% engedményt kap mindenki.

GUMMI

és halhólyag. az egyedüli legbiztosabb, legmegbízhatóbb és teljesen ártalmatlan, gyorsan és könnyen alkalmazható övszer férfiak és nők részére. Árát tuczonként eredeti párisi minőségben frt 1.— Bouts

2.—, 3.—, 4.—, 5.—, 6.—, 7.— és frt 8.—

amer. tuczatja frt 3.—, 4.— és frt 5.—

Női övszerek: Hasse tanár-féle frt 3.—

Menisga tanár-féle frt 2.50, dr. Earlet-féle frt 3.—

darabonként. Ezen női övszerek százszor is használhatók.

Hölgy szivacsok, valódi párisi, tuczonként frt 2.—, 3.—, 4.—, 5.— és frt 6.—

Diana öv havi kötő nőknek, legjobb a világon, darabja frt 2.50.

Kimerítő árjegyzék zárt borítékban ingyenes bérmentve. Megrendeléseket pontosan és diszkrét eszközök utánvét mellett vagy a pénz előleges beküldése után

J. REIF,
Bécs Brandstätte 3.
1881-ben alapított hírneves higiéniai specialista cég.

20% engedmény!

20% engedmény!

ki e hirdetésre hivatkozik!

Clayton & Shuttleworth
mezőgazdasági gépgyárosok Budapest Váci-körút 63. sz.

által a legjutányosabb árak mellett ajánlatnak:

Locomobil és gőzcseplőgép-készletek 2 1/2 egész 12 lóerőig, továbbá járgány-cseplőgépek, löher-cseplők, tisztító-rosták, konkolyozók, kaszáló- és aratógépek, szénagyűjtők, boronák.

„Columbia-Drill“
legjobb sorvetőgépek, szecskavágók, répvágók, kukorica-morzsolók, daráló, őrő-malmok, egyetemes acél-ekék.

2- és 3-vasú ekék és minden egyéb gazdasági gépek.

Részletes árjegyzék kérésre ingyen és bérmentve küldetnek.

Lincolni törzsgyára a világ legnagyobb locomobil- és cséplőgép-gyára.

HIRDETÉSEK

e lap kiadóhivatalában
olcsó áron felvételnek.

Ny. Ifj. Jánosó M.-nél K.-Vásárhelyt.